

Sieci apteczne w Polsce

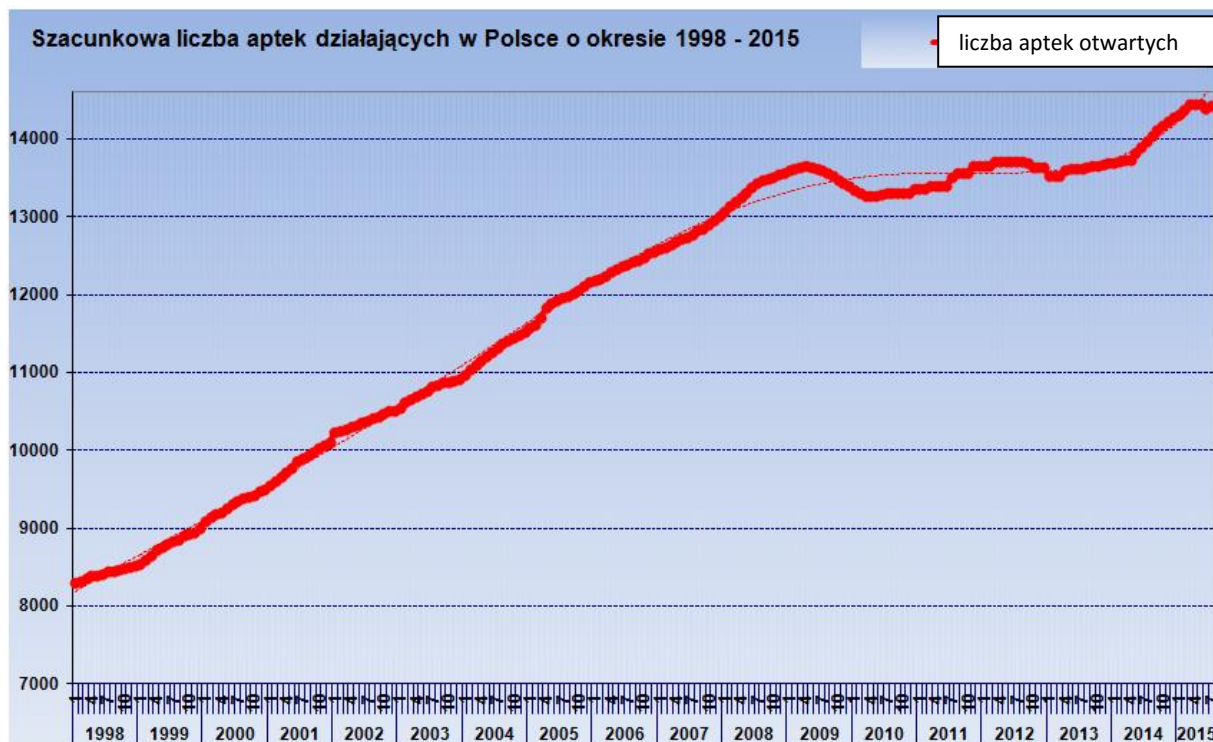

Wstęp

W Polsce działa ponad 14 400 aptek i punktów aptecznych, a ich liczba rośnie nieprzerwanie od początku transformacji ustrojowej. Wynika to z:

- rozwoju rynku farmaceutycznego – pojawiają się nowe leki i wyroby medyczne, leczone są choroby, wobec których do niedawna medycyna była bezradna,
- rozwoju miast i wsi – pojawiają się nowe miejsca, w których w naturalny sposób powstaje możliwość i potrzeba powstania nowych aptek, np. nowe osiedla mieszkaniowe, centra handlowe etc.,
- wzrostu dbałości Polaków o zdrowie,
- starzenia się społeczeństwa.

Te czynniki powodują, że ludzie coraz częściej poszukują produktów i usług świadczonych w aptekach.

źródło: PharmaExpert

Polski rynek apteczny jest niezwykle płynny – miejsce placówek, które nie poradziły sobie na rynku i upadły, zajmują apteki lepiej odpowiadające na potrzeby klientów i pacjentów. Jest to naturalny proces na każdym rynku detalicznym, wynikający ze zmiany oczekiwań konsumenckich, zmiany geografii ruchu ulicznego etc. Nowo powstające apteki to zarówno apteki indywidualne, jak i sieciowe.

Wniosek: Nowo powstałe apteki w dużej mierze zastępują te, które nie poradziły sobie na rynku. Wśród aptek, które otwierają się w miejscu zamykanych placówek oraz w nowych lokalizacjach są zarówno apteki indywidualne, jak i apteki sieciowe.

Sieci apteczne to małe i średnie, w ogromnej większości polskie firmy

Sieci

Na rynku działa ponad **330 sieci aptecznych** mających po 5 i więcej aptek – w sumie **34 proc.** wszystkich funkcjonujących na rynku. Zaledwie 11 sieci posiada powyżej 50 aptek w skali całego kraju, w tym trzy mają ponad 100 placówek. W trzech największych sieciach, posiadających ponad 100 aptek, mniejszościowym udziałowcem wciąż jest, lub do niedawna był, Skarb Państwa. Sieci te powstały bowiem m.in. biorąc udział w prywatyzacji państwowych Cefarmów. Sieci apteczne to niemal wyłącznie przedsiębiorstwa polskie. Zaledwie kilka sieci aptecznych jest własnością firm z udziałem kapitału zagranicznego.

Apteki indywidualne

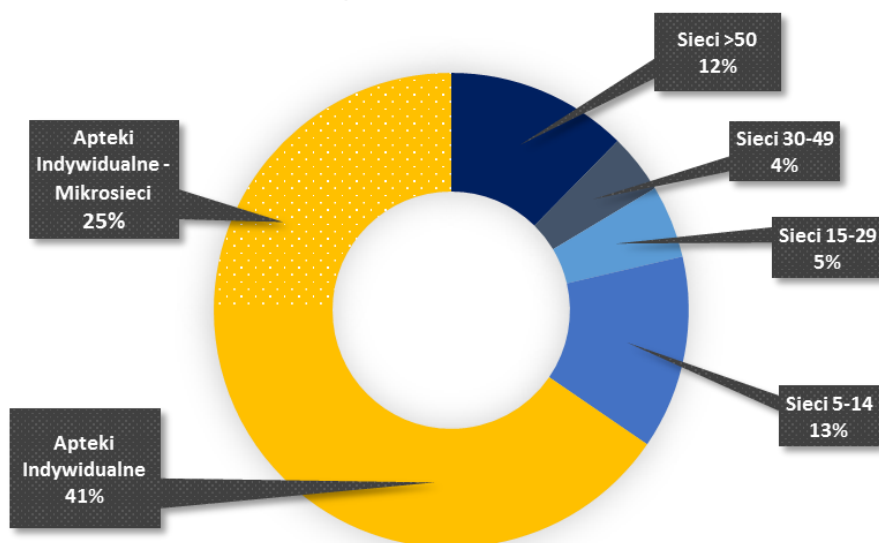
Pozostałe **66 proc.** aptek należy do podmiotów **indywidualnych**. Wśród nich istnieje grupa mikrosieci, skupiających po 2-4 apteki, stanowiących **25 proc.** wszystkich aptek działających w Polsce.

Tendencja do „usieciowienia” rynku w różnych formach (połączenia kapitałowe, grupy zakupowe, sieci wirtualne, programy partnerskie etc.) trwa w Polsce od ponad 10 lat. Wynika głównie z pogorszenia ekonomicznych warunków prowadzenia apteki przy jednoczesnym wzroście wymagań pacjentów i klientów.

Apteki łączą się funkcjonalnie, operacyjnie i właścicielsko, aby móc zaoferować lepszą usługę w niższej cenie. To, czego nie opłaca się zrobić w jednej aptece, można zrobić w grupie aptek. Usługi, których nie da rady sfinansować jedna apteka, może sfinansować grupa aptek. Apteki, sieci apteczne i mikrosieci należą zarówno do farmaceutów, jak i przedsiębiorców niebędących farmaceutami.

źródło: PharmaExpert

Struktura aptek w Polsce w 2015 r.

Wniosek: Nie jest uzasadnione stwierdzenie, że sieci apteczne w Polsce są własnością wielkich, zagranicznych koncernów. Są to niemal wyłącznie małe i średnie przedsiębiorstwa polskie.

Sieci apteczne konkurują między sobą

Każda z ok. 330 sieci aptecznych to odrębna firma, mająca odrębnych właścicieli, własną politykę cenową, własny pomysł na rozwój, konkurująca z innymi sieciami i indywidualnymi aptekami. Największy podmiot nieznacznie przekracza 4 proc. ilości aptek w skali kraju, kolejne dwa największe oscylują wokół 1-2 proc. Pozostałych 327 sieci aptecznych posiada udział w polskim rynku na poziomie mierzonym poniżej 1 proc.

Ponad 330 sieci aptecznych działających w Polsce to przedsiębiorstwa w zdecydowanej większości małe i średnie, niemal wyłącznie polskie. Najczęściej są to firmy rodzinne, często będące własnością farmaceutów, rozwijane od wielu lat wysiłkiem i pomysłowością swoich właścicieli. Osoby te z powodzeniem radzą sobie na coraz bardziej konkurencyjnym rynku, z którego w ostatnich latach wycofywał się zagraniczny kapitał. Obecnie zaledwie kilka sieci aptecznych jest własnością firm z udziałem kapitału zagranicznego.

Według polskiego prawa konkurencji, podmiot można uznać za dominujący, jeśli przekracza próg 40 proc. udziału w rynku. Raport UOKiK z maja 2015 r. na temat detalicznej sprzedaży leków jednoznacznie wskazuje, że na polskim rynku aptecznym nie ma najmniejszych śladów monopolizacji w skali kraju, zaś w skali lokalnej najsilniejszą pozycję zajmują lokalni przedsiębiorcy, nie zaś duże sieci.

Wniosek: 330 sieci konkurujących ze sobą na rynku nie tworzy „monopolu sieci aptecznych”.

Rynek apteczny jest nadzwyczaj rozdrobniony w porównaniu z innymi segmentami branży

Obrót hurtowy w Polsce jest skonsolidowany, cztery główne podmioty posiadają ponad 70 proc. rynku. Koncentracja na rynku producenckim w zależności od grupy produktowej dochodzi do poziomu 25 proc. Powyższa rozbieżność stworzyła nieproporcjonalność w kontaktach handlowych i uniemożliwiała aptekom wywoływanie realnej presji na obniżanie cen przez swoich dostawców, którzy od lat korzystali z rozdrobnienia rynku aptecznego.

Dopiero sieci apteczne stały się motorem realnej presji cenowej na hurtownię i producentów, co w konsekwencji przełożyło się na obniżki cen leków nierefundowanych dla pacjentów. Na podobną

drogę wkroczyły także apteki indywidualne, budując grupy zakupowe. Spośród 66 proc. aptek działających jako placówki niezależne, zdecydowana większość tworzy różnego rodzaju „sieci wirtualne”, czyli powiązania funkcjonalne i operacyjne bez powiązań kapitałowych, budując np. grupy zakupowe. Największe grupy zakupowe liczą po kilkadziesiąt, a nawet kilkaset aptek i uzyskują porównywalne warunki handlowe i cenowe, jak apteki sieciowe.

Wniosek: Sieci apteczne, sieci wirtualne i grupy zakupowe są motorem presji cenowej na polskim rynku farmaceutycznym.

Średnie ceny 30 najpopularniejszych leków bez recepty OTC w 2015

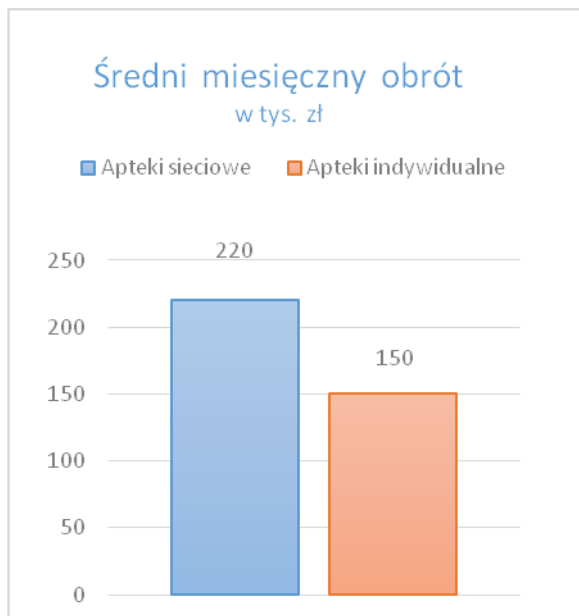
Lp.	Nazwa	Średnie ceny					
		Rynek	Apteki indywidualne	Sieci 5-14	Sieci 15-29	Sieci 30-49	Sieci 50+
1	Essentiale Forte	21.48 zł	23.43 zł	20.57 zł	18.76 zł	19.47 zł	20.72 zł
2	Accu-check performa	39.07 zł	39.11 zł	39.00 zł	39.02 zł	39.04 zł	39.07 zł
3	Rutinoscorbin	8.28 zł	8.83 zł	7.82 zł	7.60 zł	7.48 zł	7.74 zł
4	Acard	7.14 zł	7.93 zł	6.38 zł	6.20 zł	6.14 zł	6.49 zł
5	Polocard	9.12 zł	9.83 zł	8.30 zł	8.35 zł	8.48 zł	8.20 zł
6	Voltaren max	30.31 zł	31.99 zł	29.25 zł	27.63 zł	27.01 zł	29.42 zł
7	Voltaren max	19.63 zł	21.19 zł	18.93 zł	18.40 zł	17.68 zł	17.96 zł
8	Magne B6	14.96 zł	16.15 zł	14.44 zł	13.99 zł	13.97 zł	13.98 zł
9	Cyclo 3 fort	27.96 zł	28.53 zł	28.09 zł	26.60 zł	26.40 zł	27.67 zł
10	Raphacholin C	9.88 zł	10.54 zł	9.18 zł	8.74 zł	8.57 zł	9.59 zł
11	Otrivin	14.99 zł	15.50 zł	14.57 zł	14.71 zł	14.39 zł	14.46 zł
12	Test Contour plus	41.32 zł	41.32 zł	41.31 zł	41.31 zł	41.31 zł	41.31 zł
13	Espumisan Blistry	19.55 zł	21.11 zł	18.08 zł	17.84 zł	17.68 zł	18.11 zł
14	Theraflu extragrip	18.97 zł	20.16 zł	13.33 zł	18.20 zł	18.33 zł	17.40 zł
15	Ranigast Max	12.94 zł	13.81 zł	12.30 zł	12.21 zł	11.87 zł	12.16 zł
16	Sylimarol	9.88 zł	10.80 zł	9.32 zł	8.95 zł	8.72 zł	9.00 zł
17	Neosine	25.79 zł	26.97 zł	23.55 zł	25.29 zł	23.43 zł	26.21 zł
18	Desmoxan	68.47 zł	69.77 zł	65.97 zł	68.07 zł	63.56 zł	69.68 zł
19	No-spa max	14.79 zł	15.29 zł	14.43 zł	14.19 zł	13.98 zł	14.47 zł
20	Nurofen dla dzieci forte truska	18.23 zł	19.06 zł	17.70 zł	17.97 zł	17.52 zł	16.90 zł
21	Tantum verde	22.32 zł	23.39 zł	21.47 zł	21.04 zł	20.28 zł	21.66 zł
22	Stoperan	8.34 zł	8.64 zł	8.02 zł	7.99 zł	7.86 zł	8.03 zł
23	UroFuraginum	14.56 zł	15.45 zł	13.79 zł	13.81 zł	13.46 zł	13.31 zł
24	Thiocodinum	7.51 zł	7.71 zł	7.35 zł	7.33 zł	7.06 zł	7.32 zł
25	Groprinosin	47.49 zł	49.14 zł	44.34 zł	46.19 zł	43.08 zł	48.44 zł
26	Ibuprom Zatoki	17.77 zł	18.80 zł	17.30 zł	16.86 zł	16.26 zł	16.93 zł
27	Solpadeine	11.69 zł	12.19 zł	11.47 zł	11.10 zł	10.95 zł	11.31 zł
28	Gripex max	23.56 zł	24.59 zł	22.74 zł	22.97 zł	21.69 zł	22.87 zł
29	Ibruprom Max	6.77 zł	7.65 zł	6.52 zł	6.47 zł	6.49 zł	6.24 zł
30	Lioton 1000	26.72 zł	29.37 zł	25.41 zł	24.23 zł	23.99 zł	24.81 zł

źródło: IMS Health

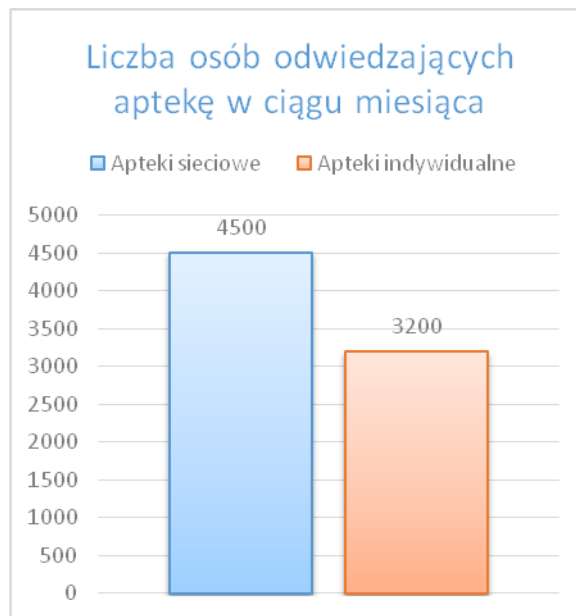
Apteki sieciowe odpowiedziały na zmieniające się potrzeby pacjentów

Statystyczna apteka sieciowa generuje wyższy obrót od statystycznej apteki indywidualnej. Ma też więcej pacjentów i klientów.

Według danych PharmaExpert, w roku 2014 do apteki sieciowej przychodziło miesięcznie średnio ok. 4500 pacjentów, podczas gdy aptekę indywidualną odwiedzało 3200 pacjentów. Stąd i spore różnice w obrotach między statystycznymi aptekami sieciowymi i indywidualnymi.

źródło: PharmaExpert, dane za rok 2014

źródło: PharmaExpert, dane za rok 2014

Magnesem, który przyciąga pacjentów i klientów do aptek, bez względu na ich formę własności i organizacji, są: lokalizacja, szerokość asortymentu, dostępność leków, poziom cen, poziom obsługi, standard lokalu (nowoczesne meble, estetyczna, przemyślana ekspozycja, strefa samoobsługowa). Polacy chcą w apteczkę kupować leki tanio, oczekując jednocześnie wysokiego standardu.

Niektórzy właściciele aptek już ponad 10 lat temu zauważali zmianę potrzeb klientów i pacjentów, dostosowując do nich nowy standard apteki, który okazał się lepiej – niż tradycyjny – odpowiadać na powyższe rosnące potrzeby. Katalizatorem i motorem tej zmiany okazały się apteki sieciowe, które przeniosły na polski rynek standardy obowiązujące na świecie.

Od pewnego czasu widać wyraźny trend zmniejszania się dystansu dzielącego apteki sieciowe i niesieciowe pod względem obrotu i liczby pacjentów. Dotyczy on tych aptek indywidualnych, które dostosowały się do nowoczesnego formatu apteki, będącego jeszcze niedawno domeną jedynie aptek sieciowych. Apteki te z powodzeniem konkurują z placówkami sieciowymi.

Wniosek: Powodzenie rynkowe nie musi zależeć od działania w sieci lub poza nią. Rynek aptek dzieli się na apteki nowoczesnego formatu, wybierane przez klientów i pacjentów z powodu lepszego zaspokajania ich potrzeb, oraz apteki starego modelu, które są coraz rzadziej odwiedzane przez klientów.

Bibliografia:

1. Materiały z III Konferencji Sieci Aptek, IMS Health, Warszawa, maj 2015
2. Trends on Polish Pharmaceutical Market, PharmaExpert, Warszawa, czerwiec 2015